Algemeen controleplan
Wmo en Jeugd

Sociaal domein Regio Westfriesland (de gemeenten: Hoorn, Medemblik, Koggenland, Opmeer, Stede Broec, Enkhuizen en Drechterland).

2026

1. Inleiding 3
2. Controles c.q. onderzoeken 5
2.1 Formele controle 5
2.2 Materiële controle 5
2.3 Detailcontrole 5
2.4 Fraude/rechtmatigheidsonderzoek 6
3. Algemene risicoanalyse 7
3.1 Bottom-up signalen 7
3.2 Top-down analyses 7
3.3 Verwerken van persoonsgegevens 7
4. Materiële controle 8
4.1. Kenmerken en uitvoering 8
4.2 Inzet algemene controlemiddelen 8
4.3 Inzet specifieke controlemiddelen 9
4.4 Verwerken van persoonsgegevens 10
5. Gevolgen van de materiële controle 12
5.1 Gemeenten nemen repressieve en/of preventieve maatregelen na een controle 12
5.2 Fraude 12
5.3 Betrokkenheid van externe partijen 12

1. Inleiding

De betaalbaarheid en toegankelijkheid van jeugdhulp en Wmo-maatwerkvoorzieningen zijn onderwerp van een brede maatschappelijke discussie. Het is de verantwoordelijkheid van gemeenten om kwalitatief goede en doelmatige jeugdhulp en Wmo-ondersteuning in te kopen en te controleren of de geleverde diensten rechtmatig ingezet en gedeclareerd zijn.

De portefeuillehouders Madivosa Westfriesland hebben op 3 maart 2022 het voorstel "Inrichten toezicht op rechtmatigheid binnen de Jeugdwet en Wmo" vastgesteld. De gemeenten hebben besloten op basis van een DVO op regionaal niveau samen te werken bij het houden van toezicht op de Wmo en de rechtmatigheid binnen de jeugdwet. De gemeenten hebben een gezamenlijk Toetsingskader Wmo-Toezicht West-Friesland opgesteld.

In dit controleplan beschrijven de gemeenten het wettelijk kader waarbinnen zij op grond van de Jeugdwet en Wmo handelen bij het controleren op de rechtmatigheid van de gedeclareerde dienst, jeugdhulp of zorg en ondersteuning, voortaan samengevat onder de term "dienst".

Reikwijdte

Dit controleplan is van toepassing op de uitvoering van formele controles, materiële controles, detailcontroles en fraudeonderzoeken bij zorgaanbieders (verder aanbieders). Het gaat om aanbieders waarmee de zeven gemeenten in de regio Westfriesland overeenkomsten hebben gesloten voor de levering van jeugdhulp op grond van de Jeugdwet en ondersteuning op grond van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo 2015).

Het controleplan heeft tevens betrekking op declaraties, verantwoordingen en andere gegevens die voortvloeien uit deze overeenkomsten en die noodzakelijk zijn voor het toetsen van de rechtmatigheid, doelmatigheid, kwaliteit en continuïteit van de geleverde dienst.

Voor zover bij de uitvoering van controles persoonsgegevens worden verwerkt, vindt deze verwerking plaats binnen de daarvoor geldende wettelijke kaders, waaronder artikel 7.4.0 van de Jeugdwet, paragraaf 6b van de Regeling Jeugdwet en, voor zover het ondersteuning op grond van de Wmo 2015 betreft, artikel 6.1 van de Wmo 2015.

Bij de uitvoering van controles houden de gemeenten zich aan de wet- en regelgeving. Voor de uitvoering van controles op grond van de Jeugdwet vormt de Regeling Jeugdwet, in het bijzonder paragraaf 6b, het primaire normenkader. Voor de Wmo 2015 bestaat geen met paragraaf 6b van de Regeling Jeugdwet vergelijkbaar uitgewerkt controlekader. De in de Regeling Jeugdwet opgenomen uitgangspunten en waarborgen ten aanzien van risicoanalyse, proportionaliteit, subsidiariteit, dataminimalisatie en de gefaseerde inzet van controle-instrumenten worden daarom door de gemeente ook toegepast in controles bij aanbieders van ondersteuning op grond van de Wmo 2015; voor zover dit past binnen de wettelijke kaders van de Wmo 2015, de Algemene Verordening Gegevensbescherming, overige toepasselijke wet- en regelgeving en de met aanbieders gesloten overeenkomsten.

Wmo 2015

Hoofdstuk 6 beschrijft het toezicht op de naleving van het bepaalde bij of krachtens deze wet, waaronder recht tot inzage van cliëntdossiers. Voor zover de betrokken, gecontroleerde beroepsbeoefenaar uit hoofde van ambt, beroep of wettelijk voorschrift tot geheimhouding van het dossier verplicht is, kan de beroepsbeoefenaar deze verplichting niet inroepen tegenover de toezichthoudende ambtenaren.

Met de uitvoering van controles bevorderen de gemeenten de rechtmatige, doelmatige en kwalitatief verantwoorde uitvoering van de Jeugdwet en, voor zover van toepassing, de Wmo 2015.

De controles zijn gericht op:

- het bevorderen van naleving van wet- en regelgeving;
- het bevorderen van naleving van contractuele afspraken;
- het voorkomen en bestrijden van fouten, oneigenlijk gebruik, misbruik en fraude;
- het beperken van financiële en maatschappelijke risico's;
- het waarborgen van de kwaliteit en continuïteit van hulp en ondersteuning;
- het bevorderen van een rechtmatige en doelmatige besteding van publieke middelen.

NB:

De Wmo kent minder regelgeving omtrent controles. Daarom wordt de procedure voor controle, op grond van de jeugdwet, in dit controleplan ook toegepast op de Wmo. Uitzondering hierop vormt de inzage van het cliëntdossier, dat is door de toezichthouder Wmo mogelijk en niet door de toezichthouder jeugd (hier geldt de Regeling Jeugdwet, en geldt het vereiste van BIG-registratie voor inzage).

De gemeenten die het betreft zijn:
- De gemeente Koggenland
- De gemeente Medemblik
- De gemeente Opmeer
- De gemeente Stede Broec
- De gemeente Enkhuizen
- De gemeente Hoorn
- De gemeente Drechterland

Begrippen:
- Opdrachtgever: Een opdrachtgever is een persoon of organisatie die een andere partij opdracht geeft om bepaalde werkzaamheden of diensten uit te voeren. In dit geval zijn dat de gemeenten.
- Deelnemende gemeenten: gemeente Koggenland, Medemblik, Opmeer, Stede Broec, Enkhuizen, Hoorn, Drechterland.
- Hoofdaannemer: Een hoofdaannemer is de partij die rechtstreeks verantwoordelijk is voor de uitvoering van een opdracht. De hoofdaannemer kan het werk geheel of gedeeltelijk door onderaannemers laten uitvoeren.
- Onderaannemer: Een onderaannemer is een partij die in opdracht van een hoofdaannemer werkzaamheden uitvoert.
- Aanbieder: Zorgaanbieders waarmee de zeven gemeenten in de regio Westfriesland overeenkomsten hebben gesloten voor de levering van jeugdhulp op grond van de Jeugdwet en ondersteuning op grond van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo 2015).

2. Controles c.q. onderzoeken

In dit hoofdstuk worden de genoemde controles c.q. onderzoeken kort beschreven. Vervolgens gaan we in de hierop volgende hoofdstukken nader in op de opzet, uitvoer en vervolg van materiële controle.

Daarnaast kunnen er nog specifieke vraagstellingen zijn of onderzoeken vanuit de toegang, contractmanagement of bijvoorbeeld vanuit de inspectie. Deze onderzoeken vallen buiten het perspectief van dit controleplan.

2.1 Formele controle

Een formele controle wordt gedefinieerd als een onderzoek waarbij het college van burgemeester en wethouders (voortaan aangeduid als 'college') nagaat of het gedeclareerde bedrag dat door een aanbieder voor een prestatie in rekening is gebracht:

- een prestatie betreft die is geleverd ten behoeve van een inwoner die zijn woonplaatsbeginsel heeft binnen de gemeente van het college;
- een prestatie betreft voor een in de wet, verordening of contract bedoelde dienst;
- een prestatie betreft tot levering waarvan degene die de declaratie indient jegens de gemeente bevoegd is; en
- overeenkomt met daartoe door of namens het college gemaakte afspraken dan wel in hoogte aansluit bij hetgeen in de Nederlandse marktomstandigheden in redelijkheid passend is te achten; of
- het gedeclareerde bedrag een verrekening als bedoeld in jeugdwet artikel 8.2.1, derde lid, van de wet betreft.

Formele controles worden zoveel mogelijk geautomatiseerd, vooraf of tijdens het declaratieproces uitgevoerd. Deze formele controles worden uitgevoerd op basis van informatie die in bezit is van de netwerkorganisatie of van één van de deelnemende gemeenten op basis van in rekening gebrachte dienst door één of meerdere aanbieders of onderaannemers die gecontracteerd zijn. Wanneer een en ander niet toereikend is, kan aan de onderzochte aanbieder gevraagd worden om een extra toelichting en extra informatie ten behoeve van verduidelijking van de door de controle opgeworpen vraagstukken, zonder dat er sprake is van een materiële controle.

2.2 Materiële controle

Een materiële controle is volgens de definitie in de Regeling Jeugdwet een onderzoek waarbij het college nagaat of de gedeclareerde prestatie is geleverd en, indien het college de materiële controle daar ook toe wenst uit te strekken, of die prestatie:

- aansluit met de in het contract gemaakte afspraken en inkoopvoorwaarden of hierbij/aanvullend afgesproken bepalingen;
- aansluit en passend is met de beschreven producten, tarieven en overige afspraken;
- aansluit bij een door of namens een college afgegeven beschikking, inhoudende dat recht bestaat op jeugdhulp of Wmo;
- past binnen een verwijzing door een huisarts, medisch specialist, toegangsteam of jeugdarts;
- aansluit op een door de gecertificeerde instelling genomen beschikking als bedoeld in artikel 3.5 van de wet, inhoudende dat jeugdhulp aangewezen is;
- aansluit op een rechterlijke uitspraak, inhoudende dat de jeugdige is aangewezen op een kinderbeschermingsmaatregel of op jeugdreclassering; of
- aansluit bij een verrekening als bedoeld in artikel 8.2.1, derde lid, van de wet.

Een materiële controle betreft een controle die ziet op een afgesloten periode uit het verleden. De periode die onderzocht wordt is mede afhankelijk van de onderzoeksvraag. Bij overgaan tot een materiële of detailcontrole zal de scope hiervan bepaald worden.

2.3 Detailcontrole

Regeling Jeugdwet artikel 6b.5 eerste lid schrijft de eisen voor die nodig zijn om tot detailcontrole over te gaan. De detailcontrole wordt in de Regeling Jeugdwet gekenmerkt door een verdergaande controle waarbij inzage in dossiers nodig kan zijn.
Voor de overgang naar detailcontrole geldt dat detailcontrole slechts plaatsvindt als de algemene instrumenten niet voldoende informatie opleveren om het vastgestelde controledoel te realiseren, of het controledoel wel is bereikt maar er andere signalen zijn waardoor er toch sprake is van onvoldoende zekerheid. In dat geval voeren de gemeenten een specifieke risicoanalyse uit.

Aan de hand van de resultaten van de specifieke risicoanalyse wordt het specifieke controledoel vastgesteld met een daaraan gekoppeld specifiek controleplan. De hierin aangekondigde detailcontrole is specifiek omdat de gemeente(n) daarin verzoekt om gegevens waarover zij niet zelf beschikt.

Informatie aan jeugdhulpaanbieder

Team Toezicht kondigt het inzetten van de detailcontrole aan. In deze aankondiging maakt zij onder andere de aanleiding en het doel van de controle kenbaar en motiveert op welke wijze invulling is gegeven aan de specifieke risicoanalyse en het specifieke controledoel (het specifieke controleplan).

Bij de inzet van een detailcontrole bestaan een aantal instrumenten, waarbij sprake is van minder - wat de persoonlijke levenssfeer van cliënten betreft – ingrijpende instrumenten en meer ingrijpende instrumenten. Er wordt altijd gestart met de minst ingrijpende instrumenten. Als door het inzetten van het minst ingrijpende instrument het op voorhand gestelde controledoel is gerealiseerd, dan mag een zwaarder instrument niet worden ingezet.

Het onderzoek wordt in het algemeen uitgevoerd op locatie van de aanbieder, waarbij de aanbieder verplicht is zich maximaal in te zetten om de controle te doen slagen.

Alleen in uiterste instantie kan een medisch jeugd dossier (bij jeugd-ggz) of een ander dossier worden ingezien dat onder een beroepsgeheim valt (6b.5 lid 2 Regeling Jeugdwet). Een dergelijke inzage gebeurt door of onder verantwoordelijkheid van een geautoriseerd persoon, die zelf een beroepsgeheim heeft (een jeugd- hulpverlener of iemand met een medisch beroepsgeheim). In de onderzoeken zal het niet altijd nodig zijn om de inhoudelijke kant van het dossier te onderzoeken.

De verdergaande controle levert het volgende op:

- inzicht in de wijze waarop aanbieders contractafspraken naleven;
- schikkingen en terugvorderingen op basis van gedane bevindingen bij aanbieders;
- voorkomen van (onbedoelde) foutieve uitgaven in opvolgende jaren;
- voorkomen van rechtmatigheidsfouten in opvolgende jaren;
- verbetering en aanpak van onduidelijkheden in het administratieproces en contractuele voorwaarden.

Indien een verdergaande detailcontrole noodzakelijk is kan onderzoek op basis van bij de aanbieder berustende persoonsgegevens wel noodzakelijk zijn.

2.4 Fraude/rechtmatigheidsonderzoek

Fraudeonderzoek wordt in de Regeling Jeugdwet omschreven als: "een onderzoek waarbij het college of een door het college aangewezen persoon nagaat of degene die bij de gemeente een bedrag als bedoeld in artikel 6a.1 in rekening brengt, valsheid in geschrifte, bedrog, benadeling van rechthebbenden of verduistering pleegt of tracht te plegen ten nadele van de gemeente, met het doel een betaling of ander voordeel te verkrijgen waarop hij geen recht heeft of kan hebben";

Fraudeonderzoek heeft als doel vast te stellen of een aanbieder fraude heeft gepleegd, dat wil zeggen dat een aanbieder de opdrachtgever opzettelijk heeft misleid om daaruit onrechtmatig voordeel te verkrijgen. Aanleiding voor een fraudeonderzoek is het vermoeden van de opdrachtgever dat er sprake kan zijn fraude door een specifieke aanbieder.

Gevolgen voor de aanbieder zijn niet alleen civielrechtelijk (terugvordering en/of ontbinding contract) maar eventueel ook strafrechtelijk. Strafrechtelijk onderzoek kan niet door de opdrachtgever zelf worden uitgevoerd omdat dat buiten haar bevoegdheid ligt, maar volgt na aangifte door de opdrachtgever, door de daartoe bevoegde instanties (politie/ OM). Het fraudeonderzoek eindigt in de conclusie of er voldoende aanleiding is om over te gaan tot vervolging.

Het fraudeonderzoek is meestal een verdieping op voorgaande analyses en richt zich op het vergaren van voldoende bewijsmateriaal om fraude aan te tonen dan wel te ontkrachten.

3. Algemene risicoanalyse

De Regeling Jeugdwet definieert de algemene risicoanalyse als: *"een analyse die erop is gericht te bepalen op welke gegevens een materiële controle of een fraudeonderzoek zich zal richten".* De input komt uit bottom-up signalen en top-down analyses. Op basis van deze risicoanalyse kunnen aanbieders voor controle geselecteerd worden.

3.1 Bottom-up signalen

Voorbeelden:

- Signalen van cliënten;
- Signalen vanuit de NZa;
- Signalen vanuit de IGJ;
- Signalen vanuit ZN, dan wel een zorgverzekeraar;
- Signalen van andere gemeenten;
- Signalen van het Informatie Knooppunt Zorgfraude (IKZ);
- Signalen vanuit het veld;
- Signalen vanuit de media;
- Signalen van inwoners;
- Analyses van gepubliceerde jaarstukken;
- Gemaakte winstpercentages;
- Uitkomsten van eigen onderzoeken en eerdere uitgevoerde controles;
- Signalen vanuit de organisatie: o.a. contractmanagers en verwijzers (toegangsteams);
- Uitkomsten van praktijkvariatie analyses, datamining en andere spiegelinformatie.

3.2 Top-down analyses

Via data-analyse, benchmarking en spiegelinformatie brengen de gemeenten opvallend declaratiegedrag in kaart. Dit kan zowel op risiconiveau als op aanbiedersniveau.

3.3 Verwerken van persoonsgegevens

Bij de algemene risicoanalyse worden geen bijzondere persoonsgegevens verwerkt en verwerken wij niet meer persoonsgegevens dan nodig is voor het behalen van het controledoel.

4. Materiële controle

4.1. Kenmerken en uitvoering

Het doel van het verrichten van een materiële controle is om vast te stellen of de door de aanbieder gedeclareerde prestatie is geleverd. Daarbij onderzoeken de gemeenten tevens:

- Of de gedeclareerde prestatie een prestatie betreft in de zin van de Jeugdwet, dan wel in de zin van de Wmo, en overeenkomt met de overeengekomen (kwaliteits)eisen, inkoopvoorwaarden en afgesloten contracten en eisen die aan de dienst worden gesteld in wet- en regelgeving (waaronder de professionele standaard);
- Of een beschikking van het college, verwijzing van de medische verwijzer of bepaling jeugdhulp van een gecertificeerde instelling aanwezig is en de dienst aansluit bij de inhoud van dit document;
- Of de cliënt redelijkerwijs was aangewezen op de gedeclareerde dienst.

De hoofdvragen die centraal staan binnen de materiële controle zijn daarmee:

- Betreft de geleverde dienst een dienst in de zin van de Jeugdwet, dan wel in de zin van de Wmo en is deze geleverd conform de overeengekomen kwaliteits-en overige wettelijke eisen?
- Is de dienst feitelijk geleverd?
- Sluit de geleverde dienst aan bij de afgegeven beschikking van het college, verwijzing van de huisarts of bepaling jeugdhulp van een gecertificeerde instelling?
- Was de cliënt redelijkerwijs aangewezen op de dienst?

Uitvoering

Voorafgaand aan een materiële controle informeren de gemeenten de te controleren aanbieder over de aanleiding, het doel en de vorm van de controle. Tevens wordt richting de aanbieder aangegeven wie de materiële controle namens de colleges feitelijk uitvoert. De aanbieder is conform de gesloten overeenkomst verplicht mee te werken aan deze controle of op basis van de Jeugdwet of de Wmo

4.2 Inzet algemene controlemiddelen

De gemeenten zetten algemene controlemiddelen in beginsel - indien dit mogelijk is - als eerste in. Dit is in lijn met het subsidiariteitsbeginsel: het minst ingrijpende controlemiddel waarmee het controledoel kan worden behaald wordt ingezet. Het betreffen de volgende controlemiddelen:

Procescontrole

Hierin staan de bevindingen in de door gemeenten gemaakte risicoanalyse centraal en gemeenten onderzoeken in dat kader van de aanbieder de organisatie (administratieve organisaties/interne controle), de inrichting van het leveringsproces en de gepastheid en effectiviteit van levering op algemeen niveau (bijv. gedefinieerde en vastgelegde zorgpaden).

De vorm is schriftelijk/per e-mail en/of face to face (digitaal en/of in combinatie met fysieke bijeenkomsten) en de gemeenten kunnen de aangeleverde informatie (steekproefsgewijs) toetsen op volledigheid en juistheid.

Aan de procescontrole kan ook een procesgesprek gekoppeld zijn. De aanbieder heeft dan de gelegenheid om toelichting te geven op de bevindingen in de risicoanalyse van gemeenten (waarom zij op specifieke risico's opvalt en daarvoor is aangeschreven). Ook kan gevraagd worden om gegevens aan te leveren waaruit de aannemelijkheid van de verklaring blijkt.

Enquête

Het is mogelijk dat gemeenten inwoners die een dienst hebben ontvangen vragen voorleggen. Hier zitten voorwaarden/garanties aan vast. Zo vermelden gemeenten op het enquêteformulier dat de inwoner niet verplicht is tot het beantwoorden van de vragen. Vanzelfsprekend behandelen gemeenten de antwoorden vertrouwelijk en hebben de voorgelegde vragen geen betrekking op de cliënt eigen problematiek.

Logica-/verbandscontrole
Bevindingen uit data-analyse gericht op verbanden (relaties) tussen verschillende typen verrichtingen die erop kunnen wijzen dat er sprake is van onrechtmatig gedeclareerde dienst, worden gecontroleerd. Een voorbeeld hiervan is een samenloopcontrole tussen declaraties voor verschillende diensten.

Beëindiging of voortzetting controle na inzet algemene controlemiddelen
De inzet van algemene controlemiddelen heeft 3 mogelijke uitkomsten:
1. De ingezette algemene controlemiddelen leveren voldoende zekerheid op dat het controledoel is behaald en er zijn geen andere signalen waaruit blijkt dat er onvoldoende zekerheid is. De materiële controle wordt beëindigd.
2. Door de inzet van algemene controlemiddelen stellen we fouten in declaraties vast. Dan stellen gemeenten een vordering vast na hoor en wederhoor en/of op basis van analyse op de bij ons bekende declaratieregels.
3. De ingezette algemene controlemiddelen leveren onvoldoende zekerheid op dat het controledoel is behaald of er zijn andere signalen waaruit blijkt dat er onvoldoende zekerheid is. De gemeenten zetten de controle dan voort met een specifiek controlemiddel.

4.3 Inzet specifieke controlemiddelen
Voordat gemeenten specifieke controlemiddelen (zoals een detailcontrole) in kunnen zetten, moeten zij een specifieke risicoanalyse doen. De Regeling Jeugdwet definieert de specifieke risicoanalyse als: *"een analyse die erop is gericht te bepalen op welke gegevens en op welke aanbieders of categorieën van aanbieders van jeugdhulp of preventie of op welke gecertificeerde instellingen de detailcontrole zich zal richten".*

Naast de resultaten uit de algemene controlemiddelen, en de algemene risicoanalyse eraan voorafgaand, kan de specifieke risicoanalyse bevindingen bevatten uit onder andere aanvullende data-analyse en de uitwerking van bottom-up signalen. De specifieke risicoanalyse bepaalt welke gegevens gemeenten bij de aanbieder opvragen en/of inzien. Als bij voorbaat uit de specifieke risicoanalyse blijkt dat algemene controlemiddelen onvoldoende zekerheid bieden over het betreffende risico, dan kunnen gemeenten direct over gaan tot de specifieke controlemiddelen. Dit lichten gemeenten dan toe in het specifiek controleplan voor de betreffende aanbieder.

Specifiek controleplan en specifiek controledoel
Voordat gemeenten tot een specifiek controlemiddel overgaan, informeren zij de betrokken aanbieder in het specifiek controleplan met specifiek controledoel o.a. over de volgende aspecten:
- De aanleiding, het controledoel van de materiële controle en de controlepunten.
- Terugkoppeling van de resultaten uit de algemene/specifieke risicoanalyse.
- Wat gemeenten vragen van de aanbieder, bijvoorbeeld:
    - Inzage geven in afsprakenagenda;
    - Uitgewerkte werkprocessen (tbv toelating tot levering van de dienst of daadwerkelijke levering)
    - Documenten waaruit de certificering van de organisatie of medewerkers blijkt.
    - Aanleveren van verwijzingen;
    - Inhoudelijke toelichting geven op declaratieregelniveau door middel van gesprekken met de behandeld/ begeleidend medewerker;
    - Inzage geven in (gedeelten van) dossiers (dossiercontrole).
    - Gesprekken met medewerkers die betrokken zijn bij het vormgeven van het leveringsproces.

Detailcontrole
In hoofdstuk 2.3 wordt de detailcontrole toegelicht.
Bij het uitvoeren van de detailcontrole houden gemeenten rekening met het proportionaliteits-principe: de inbreuk op de persoonlijke levenssfeer van de inwoner staat in verhouding tot het beoogde doel. Daarom vindt detailcontrole plaats op basis van een aselecte steekproef. Deze wordt aselect getrokken waardoor alle elementen uit de controlepopulatie dezelfde kans hebben om in de steekproef te worden opgenomen.

Gemeenten kennen twee vormen van detailcontrole:
1. detailcontrole zonder inhoudelijke inzage in cliëntendossiers
2. detailcontrole met inhoudelijke inzage in cliëntendossiers.

Het verloop van de controle en het controledoel bepaalt welke van de twee gemeenten inzetten. Gemeenten onderbouwen dit in het specifiek controleplan.

Ad 1: Detailcontrole zonder inhoudelijke inzage in cliëntendossiers
Hierbij maken gemeenten vooral gebruik van data en overige onderliggende analyses en documentatie. Gemeenten vragen de aanbieder bijvoorbeeld om informatie uit de administratie aan te leveren, een toelichting op afwijkingen

in data te geven of om een schriftelijke toelichting te geven op regelniveau o.b.v. de openstaande of gestelde vragen. Gemeenten kijken dus niet zelf inhoudelijk in de dossiers. De aangewezen toezichthouder beoordeelt de toelichting van de aanbieder.

Ad 2: Detailcontrole met inzage in medisch dossier
De toezichthouder die daarvoor (door gemeenten) namens het college wordt aangewezen, beoordeelt een aselecte steekproef van (gedeelten van) dossiers. Als de controlemassa klein is dan kan de controle integraal uitgevoerd worden, waarbij alle dossiers beoordeeld worden. De aanleiding, de werkwijze en de scope van het dossieronderzoek beschrijven gemeenten in het specifiek controleplan.

Bij een detailcontrole kunnen fouten worden gevonden. Als gemeenten in een detailcontrole fouten/onduidelijkheden vaststellen, bepalen ze na hoor en wederhoor de fout/onduidelijkheid voor de gehele populatie. Binnen de fase van hoor en wederhoor heeft de aanbieder de tijd om binnen de gestelde reactietermijn inhoudelijk op de bevindingen te reageren. Leidt de reactie niet tot een aanpassing of heeft de aanbieder niet gereageerd, dan leidt dit in het geval van een aselecte steekproef mogelijk tot extrapolatie, een uitbreiding van het onderzoek en bij een integrale controle tot een definitieve vaststelling van de onrechtmatigheid.

Binnen de aselecte steekproef wordt onderzocht of fouten/onduidelijkheden structureel of incidenteel zijn
Uitgangspunt is dat per vastgestelde fout in een steekproef moet worden beoordeeld of deze incidenteel of structureel is.

Van een incidentele fout is sprake als uit de hoor en wederhoor blijkt dat de gevonden fout specifiek is voor één declaratie of (een specifieke groep) cliëntendossier(s). Incidentele fouten worden apart afgehandeld.

Op basis van de aselecte steekproef kunnen structurele fouten/onduidelijkheden worden doorberekend naar de gehele populatie. Tijdens de hoor en wederhoor wordt de wijze van doorberekenen besproken. Als er aanleiding toe is, wordt een grotere steekproef getrokken of wordt het onderzoek op (een specifieke) omvang of onderwerp uitgebreid.

4.4 Verwerken van persoonsgegevens
Bij het uitvoeren van controles gaan gemeenten zorgvuldig om met privacygevoelige informatie. De gemeenten werken volgens de in wet- en regelgeving opgenomen voorwaarden. De Autoriteit Persoonsgegevens ziet hierop toe.

Het verwerken van persoonsgegevens vindt plaats door deskundige medewerkers die voor specifieke doeleinden betrokken zijn bij de verwerking van persoonsgegevens. Deze medewerkers maken onderdeel uit van een werkgroep die betrokken is bij het verrichten van rechtmatigheidscontroles of zijn hiervoor specifiek aangewezen door de gemeenten.
Detailcontroles in de Jeugdwet worden daarnaast altijd uitgevoerd door of onder de verantwoordelijkheid van een BIG- of SKJ-geregistreerde deskundige, die beroepsmatig is gebonden aan geheimhouding. Deze werkwijze wordt niet toegepast voor de Wmo.

Indien bij de uitvoering van detailcontrole persoonsgegevens van de cliënt of degene die het gezag over hem uitoefent worden verwerkt, geschiedt dit in opdracht van het college van een individuele gemeente:

a) in geval van aan een cliënt verleende geestelijke gezondheidszorg: door of onder verantwoordelijkheid van een persoon op wie het medisch beroepsgeheim van toepassing is, of
b) in geval van aan een cliënt verleende andere jeugdhulp, preventie, een kinderbeschermingsmaatregel of jeugdreclassering: door of onder verantwoordelijkheid van een persoon als bedoeld in onderdeel a, een persoon die op grond van artikel 7.3.11 van de wet een geheimhoudingsplicht heeft of een persoon die op grond van artikel 88 van de Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg een geheimhoudingsplicht heeft.

Op voorafgaand verzoek van de aanbieder is de persoon, bedoeld in onderdeel a of b, aanwezig bij dit deel van de controle.

Overige maatregelen om de privacy van de inwoners te waarborgen zijn:
- Tijdens de controle vragen gemeenten niet meer informatie op dan dat er nodig is om het controledoel te bereiken;

- Gemeenten voeren de controles zoveel mogelijk getrapt uit, waarbij eerst algemene controlemiddelen, en pas als dat noodzakelijk is, specifieke controlemiddelen worden ingezet
- Gemeenten verwerken gegevens op basis van toegangsbeveiliging van informatiesystemen;
- Gemeenten verstrekken geen persoonsgegevens van inwoners aan derden die niet namens de colleges bij het onderzoek zijn betrokken. Alle medewerkers die betrokken zijn bij het onderzoek hebben een geheimhoudingsverklaring ondertekend of zijn beroepsmatig aan geheimhouding gebonden;
- Gemeenten nemen niet meer persoonsgegevens op in de eindrapportage dan noodzakelijk voor het opleveren van het onderzoek. Indien de eindrapportage openbaar is of wordt gemaakt staan er geen persoonsgegevens in de eindrapportage.

5. Gevolgen van de materiële controle

Als de door gemeenten ingezette instrumenten voldoende zekerheid geven dat de gecontroleerde declaraties rechtmatig zijn en er geen andere signalen zijn van onrechtmatigheid, eindigt voor de betrokken aanbieder de materiële controle.

5.1 Gemeenten nemen repressieve en/of preventieve maatregelen na een controle

Wanneer tijdens de controle fouten worden geconstateerd dan nemen gemeenten, afhankelijk van de ernst van de fout(en), één of meerdere van de volgende maatregelen:

Repressief

Opleggen van een terugvordering. Gemeenten stellen de vordering vast na hoor en wederhoor. Hierbij houden gemeenten zich aan de wettelijke termijnen of de contractafspraken die zijn gemaakt over de periode waarover terugvordering of verrekening plaatsvindt.

Ontbinding van de overeenkomst bij ernstige gebreken: gemeenten kunnen de overeenkomst ontbinden wegens gemaakte fouten.

Preventief

- Mondelinge of schriftelijke waarschuwing;
- Opstellen en monitoring van verbeterafspraken;
- Aanscherping van contractafspraken;
- Ontbinding van de overeenkomst;
- Uitsluiting van de contractering en/of vergoeding.

De hoofdaannemer – contractant – is uiteraard ook verantwoordelijk voor de ingediende declaraties door of van onderaannemers. De gecontracteerde hoofdaannemer moet ook organiseren dat eventueel noodzakelijke gegevens ten behoeve van het onderzoek beschikbaar zijn.

5.2 Fraude

Als er tijdens de voorbereiding of bij de uitvoer van de materiële controle signalen zijn dat er mogelijk sprake is van misbruik en/of oneigenlijk gebruik, dan is het mogelijk dat de materiële controle wordt omgezet in een fraudeonderzoek.

5.3 Betrokkenheid van externe partijen

In uitzonderlijke situaties zijn de uitkomsten van een controle reden voor een melding bij de
Inspectie voor Gezondheidszorg en Jeugd en/of de Nederlandse Zorgautoriteit. In het geval van mogelijk strafbare feiten wordt melding/aangifte gedaan bij het Openbaar Ministerie, de politie of enige andere opsporingsdienst.